

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
DIVADELNÍ FAKULTA

Katedra alternativního a loutkového divadla
Obor režie dramaturgie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Divadlo kompiců

Emil Rothermel

Vedoucí práce: MgA. Jiří Havelka, Ph.D.

Oponent: doc. MgA. Mgr. Karel František Tománek

Datum obhajoby: 16. 06. 2020

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2020

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE
THEATRE FACULTY

Dramatic Arts
Directing and dramaturgy of Alternative and Puppet Theatre

Bachelor's thesis

Theatre of Accomplices

Emil Rothermel

Thesis supervisor: MgA. Jiří Havelka, Ph.D.

Opponent: doc. MgA. Mgr. Karel František Tománek

Date of defense: 16. 06. 2020

Academic title allocation: BcA.

Prague, 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Divadlo kompiců

vypracoval samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků bakalářské práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy, tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Poděkování

Chtěl bych poděkovat Jiřímu Havelkovi za rady a podporu během psaní práce. Také bych chtěl poděkovat Sodje Lodker za cenné poznámky.

Celá práce a celý stav koronavirové karantény by nebyl možný zvládnout bez Káti.

Děkuji také Zuzce, Káje a Eliášovi za společně sdílené trápení.

Děkuji svým rodičům za podporu a otázky.

Velký dík patří Štěpánce Kudrnáčové.

A konečně musím poděkovat Báře, Dominice, Kateřině, Tadeášovi, Adamovi, Antonii, Karin, Kátě, Káče, Leontýnce, Mařkovi, Mášovi, Sáře a Sáře bez kterých by celá agentura nebyla.

Abstrakt

V této práci se budu věnovat ilegálním divadelním akcím Agentury De.lux v prázdných budovách po Praze. Na základě těchto akcí a jejich fungování popisuji Divadlo kompliců.

Abstract

In this thesis i will take a look at ilegal theater perfromances by Agentura De.lux in empty buildings around Prague. Based on those actions and the way they work i will define the Theatre of accomplices.

Obsah

Úvod.....	9
Agentura De.lux.....	13
Ilegalita, tajnost, politika, proč a vůbec.....	15
Jak to celé vypadá?.....	18
Slavnostní Rozprodáváčka.....	18
Prodaná nevěsta.....	19
Palmovská glajcha.....	21
Pražská fúze.....	22
Propagace.....	24
Dramaturgie.....	26
Estetika/žánr.....	26
Příběh.....	28
Divácká perspektiva.....	28
Režijní práce.....	30
Nic nového.....	31
Secret cinema.....	31
Imerzivní divadlo a sitespecific.....	32
Pouliční divadlo.....	33
Squatting.....	34
Soundsystems.....	34
Klinika.....	34
Blokáda.....	35
Divadlo kompiců.....	36
Zdroje.....	39

Úvod

V následující bakalářské práci se budu věnovat představením – akcím, které ilegálně pořádáme se skupinou Agentura De.lux. Ilegální jsou kvůli tomu, že je děláme v prázdných barácích bez toho, abychom se majitele nebo někoho jiného zeptali, jestli to smíme. V průběhu těchto akcí nastane zvláštní a pro mě výjimečný vztah mezi diváky a aktéry. Pro mě je tenhle vztah záhadný a velice přitažlivý. V dobré tradici pojmenovat jednak různé typy divadla a druhak pojmenovat různé vztahy, které diváci a aktéři během představení můžou mít, jsem se rozhodnul tenhle vztah nebo stav pojmenovat „divadlo kompliců“. Abych čtenáři a čtenářce přiblížil tenhle pojem, popíšu na následujících stránkách naši práci. Ačkoli naše tvorba vychází z přirozeně fluidního procesu, kde se všechny složky vyvíjí naráz a navzájem se ovlivňují, jako u každé jiné divadelní tvorby, jsem se ji snažil konceptualizovat do jednotlivých kapitol. Nejdřív se budu krátce věnovat pojmosloví, které v této práci používám. Poté budu psát o Agentuře, jak jsme vznikli a jak pracujeme. Potom budu diskutovat pojmy jako ilegalita, tajnost a politika, které jsou pro naši práci základní. Následně napíšu o každé inscenaci krátké shrnutí, aby si čtenář a čtenářka mohli udělat obraz o tom, co se jak stalo. Dále budu rozebírat naši propagaci, dramaturgii a režijní práci. Potom se budu věnovat jiným akcím, který jsou našim podobné, abych mohl na závěr rozebrat, v čem spočívá Divadlo kompliců a v čem je podobné nebo odlišné od předtím zmíněných forem. Ještě bych chtěl zdůraznit, že tyhle úvahy reflektují můj postoj, nikoliv postoj celé Agentury.

Snad tady ta práce bude pro někoho užitečná buď v tom, jak používat město jako hřiště, anebo někomu přijde dokonce zajímavý koncept Divadla kompliců.

Omlouvám se všem čtenářům a čtenářkám, kterým bude připadat těžké zvyknout si na moji češtinu. Před psaním bakalářské práce jsem si myslel, že ji budu psát německy a následně ji nechám přeložit někým, kdo je českého jazyka schopnější než já. Při psaní jsem si ale uvědomil, že psát v němčině o věcech, co jsme si vymysleli v češtině, které probíhaly v češtině a o kterých přemýšlím a mluvím v češtině, je pro mě zcela nemožné. K tomu nemůžu popřít, že i moje ego si vyžadovalo, abych po šesti letech v České republice zvládnul napsat svoji

bakalářskou práci v češtině. Takže se ještě jednou omlouvám, a možná se najde mezi čtenáři i někdo, kdo se mnou souhlasí a vnímá neobvyklé použití jazyka jako obohacující.

Happening, akce, performance nebo prostě představení?

Všechny tyto pojmy je složité od sebe odlišit. Podle Pavise je happening „forma divadelní aktivity, která nemá text ani předem stanovený program“¹, při akci vystupují performeři „jako osoby a odmítají předstírání divadelní mimese.“², performance „spojuje vizuální umění, divadlo, hudbu [...] a neodehrává se v divadlech“³ a představení je „vše, co se nabízí pohledu“⁴.

Pro mě je ta definice složitá i kvůli tomu, že každý pojem přichází z určité tradice. Happening a performance vznikly v 60. letech 20. století a jsou úzce spojené s akční malbou. Akce je zas spojená s hnutím Fluxus a Josephem Beuyssem. Kdybych mluvil o představení, tak by to evokovalo asociace divadelní budovy a tmavého hlediště. Není mým záměrem tady psát dlouhý historický výklad o tom, v čem děláme happening nebo performance nebo něco jiného. Fakt je, že naše akce se neodehrávají v divadle ani v jiných institucích, máme scénář, občas improvizaci, často text a vždycky postavy. Následně budu používat slovo akce, protože nejlíp popisuje celek se všemi aspekty. Hlavně společné překročení hranice zákona, kde jde o jednání skutečné⁵, které, pokud přijdou policajti, se dotkne tělesně všech účastníků bezprostředně.

Divák a herec nebo komplikové?

Nejradši bych ve své bakalářské práci místo obvyklých pojmů divák a herec používal jen slovo komplikové. Nám jde totiž právě o to, dostat se z klasického vztahu, kde herec je ten, který na jevišti něco dělá, zatímco se divák na něj z bezpečí hlediště dívá. Všichni se musí překonat a vynaložit úsilí nikoli se jen dívat, nebo hrát. Všichni se podílejí na ilegální činnosti a stanou se tak komplici. Zároveň nemůžu popírat, že herci a herečky a diváci mají v průběhu akce přece jen jinou funkci. A během psaní práce se objevily momenty, kdy označení

---

1 PAVIS, P. (1996) Divadelní slovník. 1. vyd. Praha, Divadelní ústav, 2003. s. 169

2 Tamtéž s. 22

3 Tamtéž s. 298

4 Tamtéž s. 335

5 Tamtéž s. 22

komplic bohužel spíš zmatkoval než pomohl. Tak jsem se z praktických důvodů rozhodnul vrátit se ke klasickým slovům herec, herečka a divák.

Agentura De.lux

Bára, Dominika, Kateřina, Tadeáš a Emil⁶ založili Agenturu De.lux (decentralizace luxusu) v roce 2018. Tenkrát jsme uvažovali spíš o jednorázové akci: Rozhodli jsme se oživit prázdný dům v centru Prahy aspoň na jedno odpoledne. Bez povolení majitele jsme tam zorganizovali první akci, která byla pro nás všechny tak zábavná a osvěžující, že jsme se rozhodli to zopakovat. Od té doby jsme zorganizovali ještě další tři akce. S námi na všech představeních pracují ještě herci a herečky, kteří ale prozatím nespolupracují na koncepci inscenací a jsou přizvaní až když víme, jak a kde co bude. Z jádra Agentury se všichni motáme kolem levičáckého aktivismu a umění, a tyto akce jsou pro nás spojením těchto dvou světů a zároveň na jejich pomezí. Jsou i odrazem určité frustrace v obou žánrech. Aktivismus v České republice se v posledních letech stává víc a víc jen povinností. Což je výsledkem trendu, který politický diskurs změnil tak, že jsou dnes společensky akceptovatelné hlášky, které byly před rokem 2015 ještě nepředstavitelné. To nás víc a víc tlačí do defenzivy, která lidi víc vyčerpá, než aby jim dávala energii nebo naději.⁷ Divadlo, ale i umělecká scéna v Čechách je dle našeho názoru často málo politická a krom výjimek málo radikální. My jsme si říkali, ale bez velkých nároků, že bychom rádi udělali vyloženě zábavnou akci, která nám dodá energii, a která bude zároveň víc než sociální pivo s kamarády a kamarádkami. Neměli jsme žádné vzory nebo ideály, jak by akce měla vypadat, ani jsme se neinspirovali akcemi jiných umělců.

Rozdělení práce

V jádru Agentury nemáme žádnou oficiální hierarchii a snažíme se i neoficiální hierarchii omezit na minimum. Je výsledkem toho, kdo má právě víc času nebo energie, kterou může v daném momentu do Agentury vložit. Během vypracování konceptů a plánů máme všichni stejný hlas a diskutujeme rovnocenně. Rozdělení práce vychází z toho, že někdo má víc chuť na jeden druh práce a druhý zase na

---

6 Děláme velice tajné, konspirační a ilegální věci, tudíž nebudu zveřejňovat žádná příjmení.

7 BĚLIČEK, J., ŠPLÍCHAL, P. (2019) Klausové si chtějí vzít svoji zemi zpět. Konzervatismus se snaží zachránit sám sebe ultrapravicovou rétorikou a vymezováním se vůči elitám. K těm přitom konzervativci sami patří. A2LARM.CZ [online]. 2020, [cit. 05. 05. 2020].

jiný. Někdo radši otevírá budovy, někdo se radši setkává s komplici kvůli přípravě, někdo radši připravuje scénografii atd. Tyhle úkoly ale nejsou fixní, pokud má někdo zájem vyzkoušet něco jiného, tak může. Úkoly během akcí, jako třeba hlídky a případnou komunikaci s policajty, se snažíme rovnoměrně rozdělit.

Ilegalita, tajnost, politika, proč a vůbec

Žijeme tenhle moloch. Jsme banda nomádů, která z jednoho podnájmu táhne do dalšího. Lidi, pro které se už jen pomýšlení na možnost vydělat si na vlastní byt stává fórem. Žijeme bez jistoty v prostoru, který musíme stále sdílet s miliony lidí. Jsme konfrontováni s jinými názory, jinými těly, musíme si fyzicky brát náš prostor, ale i pro nás dostupné veřejné prostory se stále zmenšují. Nové prostory, které se staví, nejsou pro nás. Kanceláře, restaurace, hotely nejsou pro nás. Plochy, parky, domy jsou privatizované a tím se k nám hranice těch našich hracích ploch stále přibližují.

Tenhle proces má už od 60. let minulého století jméno. Říká se tomu gentrifikace. Gentrifikace je podle Chrise Hamnetta: „sociálním a prostorovým projevem posunu od industriální k post-industriální městské ekonomice založené na finančních, obchodních a kreativních službách, s přidruženými změnami v povaze a rozmístění práce, v třídní struktuře obyvatel, jejich příjmech a platech, životních stylech a ve struktuře trhu s nemovitostmi“⁸. Pokud se ale město stále proměňuje a místa, kde se dá volně tvořit a být, mizí, tak co se dá dělat? Jedna možnost by byl veřejný politický protest. To se i děje, jenže v dnešním diskurzu, kterému dominuje neoliberální ideologie, podle které je každý svého štěstí strůjcem a je naše vina, pokud jsme na trhu málo úspěšní a nemůžeme si dovolit, co chceme⁹, se zdá, že nemá moc velký vliv. Je přece svoboda a můžeme všechno. Pokud je tedy tahle varianta beznadějná, jak pak s tímhle neustálým zpochybňováním našeho bytí v prostoru zacházet a jak na něj reagovat?

My jsme se rozhodli, že si tuhle narůstající ignoraci a škrcení našeho bytí nenecháme líbit. Chceme, aby město bylo místem, ve kterém si můžeme hrát a které není jen pro lidi, který si to můžou finančně dovolit. My chceme, aby prázdné baráky nechátraly jen pro to, aby mohly být za pár let zbourané a místo nich byly postavené kanceláře a luxusní apartmány. Bereme si zpět naše hřiště, bereme si zpátky prázdné baráky, i když jen na chvíli, i když jen pro hru.

A pokud nemáme možnost to, co chceme, dostat legálně, tak to děláme ilegálně.

---

8 NOVOTNÁ, A. Gentrifikace: Příklad Prahy – Holešovic? Brno, 2007. s. 6

9 ROTHERMEL, E. Neoliberalismus und die tschechische Neue Rechte. Eine Diskursanalyse neoliberaler Deutungsmuster und Argumentationen in Wahlprogrammen der Parteien der tschechischen Neuen Rechten. Leipzig, 2017. s. 12

Ilegálně hned v několika významech. Jednak čistě právně, protože vlézt do budovy a něco tam uspořádat, je obvykle trestáno jako přestupek neoprávněného užívání cizí věci.¹⁰ Toho se dopustí podle policajta a teď asi už právníka Milana Halberštáta ten, kdo: „b) úmyslně neoprávněně užívá cizí majetek, nebo si присvojí cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby“¹¹.

Troufal bych si ale říci, že ilegalitu používáme i v přeneseném slova smyslu. V duchu našich akcí, které se všechny zahalují ROUŠKOU tajemství a subverzivity. Otázka, jestli naše akce radši dělat v tajnosti nebo otevřeně pro všechny, abychom docílili co největší reakce, nás stále zaměstnává. V knize *Happening: mezi záměrem a hrou* píše Alena Rybníčková o tom, jak po mediálním úspěchu začala považovat za podařenou akci tu, která vyvolala velkou reakci.¹² Pro nás je ale zásadnější ten zážitek, který skupina prožívá, když se odhodlá společně udělat něco, co není v jejích obvyklých kolejích. To nenastane, pokud jde o nahlášený protest, nebo pokud se akce koná v rámci nějakého festivalu nebo jiného programu. Vnímáme politiku našich akcí za prvé jednoduše, v tematizování situace a kauz budov, a za druhé v pospolitosti, která se během akce vytvoří. Během různých diskuzí ohledně našich akcí jsem se setkal s odlišnými názory na to, proč naše akce nejsou politické. Prof. PhDr. Jana Pilátová mě během jedné diskuze řekla, že děláme „naschvály“. Před rokem 1989 se museli schovávat před policií, aby mohli dělat divadlo, jaké chtěli, ale že my děláme divadlo, abysme mohli provokovat policii. Jiný rozzuřený člověk mě po naší akci ve Vyšehradském nádraží¹³ řekl, že jsou naše akce málo revoluční, protože nenabízíme tuhle možnost širšímu spektru společnosti. Že se jedná jen o náš malý elitářský kruh lidí, který se pobaví, a tím to končí.

Obě tyto kritiky mají do určité míry opodstatnění. Je očividné, že se situace od roku 1989 zásadně změnila a že nikdo necenzuruje, jaké divadlo můžeme dělat¹⁴.

---

10 LIDOVKY.CZ. (2013) Squatterům hrozí za obsazení domu v centru Prahy tisícové pokuty. LIDOVKY.CZ [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020].

11 HALBERŠTÁT, M. Přestupky proti majetku. Brno, 2007. s. 22

12 RYBNÍČKOVÁ, A. et al. *Happening: Mezi záměrem a hrou*. 1. vyd. Praha: Akademie múzických umění, 2015. s. 41

13 Viz Pražská fúze

14 Jen kardinál Duka se o to snaží.

Přesto první argument „my jsme měli proti čemu bojovat“ nemůžu brát v potaz. My žijeme teď, náš svět vypadá jinak. Poté, co Fukayama vyhlásil konec dějin a vítězství kapitalismu, se zdá jakákoli základní kritika politického systému marná. Přitom vidíme a cítíme, že ne všude kvetou růže. Dneska se ale už nedá jednoznačně označit nepřítel, pokud nechceme upadnout do pastí konspiračních teorií, a tak nám nezbyde nic jiného, než se vypořádat s tím chaosem, jak nejlíp můžeme, a najít vlastní cesty. S druhým argumentem nemůžu nesouhlasit. Je evidentní, že našimi akcemi revoluci nepřivoláme.¹⁵ Ani nedosáhneme na moc velký okruh lidí. Na každou akci přišlo vždycky o trochu víc lidí, celkem jich bylo kolem dvou set. Ačkoli s těmi argumenty souhlasím, domnívám se, že naše akce politické jsou, ale na jiné rovině. Nemyslím si, jak je současně trendem, že už jenom tím, že se setkáváme, děláme politiku. X desítek lidí stojí každý den před orlojem. X desítek lidí se setkají při „zomby walk“. Ale jen sraz sám o sobě neznamená nic, pokud ho neuchopíme v politickém kontextu. Myslím si, že setkávání je základ, bez kterého nic nefunguje, ale kde politika ještě nezačíná. Přesto nemůžeme ty společné zážitky podceňovat. Ty, které přinášíme, by měly lidem dát sílu, a ne je vyčerpávat. Chtěl bych citovat kapelu *The Idles*. Jejich druhé album se jmenuje *Joy as an Act of Resistance*. Nemyslím si, že hédonismus by byla nosná filosofie, ale tohle heslo *Idles* mi připadá v dnešní době ohromně důležité, protože vychytává přesně ten potenciál, který v těchto akcích je. Politika musí být zábavná, abychom byli schopní naši aktivitu udržet a nevyhořet. Zábava je nezbytná, abychom mohli vydržet i tu nehezku každodennost, a v ní musíme najít subverzivní potenciál. V politickém kontextu se mluví o péči¹⁶ jako o činnosti, která se musí udělat, aby vůz mohl jet dál. Ať se jedná o vaření pro ostatní, péči o nemocné nebo péči o psychické zdraví vlastní či ostatních. Podobně vnímám naše akce. Vlasta Chramostová v dokumentu *Divadlo vzdoru* říká, jak akce, které dělala jen tak „do vzduchu“, motivovaly lidi, kteří už dlouho před tím přestali psát.¹⁷ Myslím si, že v tomto duchu jsou naše akce velice politické. Anebo jak prý řekla Emma Goldman: „Pokud nemůžu tancovat, tak vaši revoluci nechci.“

---

15 Nehledě na to, jestli to chceme nebo ne.

16 AUTOR_INNENKOLLEKTIV WERKSTATT CARE REVOLUTION. (2017) Sorge ins Zentrum einer Alternative zum Kapitalismus. Care revolution [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020].

17 BRABEC, J. (2017) Divadlo vzdoru. Česká televize [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020] 8. minuta

Jak to celé vypadá?

Slavnostní Rozprodáváčka

Slavnostní Rozprodáváčka byla naše první akce. Diváky, kteří byli osobně pozváni následujícími slovy na performativní výstavu:

„Vážené dámy, vážení pánové, přijměte pozvání ke slavnostnímu benefičnímu rozprodání hodnotných uměleckých předmětů dne 5. července 2018 v 18.00 na Petřském náměstí. Dress code: high fashion Luxury shit, ale vážně. Přineste si vlastní číši. Vítejte ve vyšší společnosti!“,

se sešli na Petřském náměstí, kde už na ně čekal někdo z Agentury, rozléval šáňo a vítal je. Po nějaké době, když už se zdálo, že všichni, kteří chtěli přijít, přišli, se dala skupina do pohybu a přemístila se do Soukenické 16. Tam, po krátkém čekání před plotem, prošli všichni dírou v plotě do zahrady rozpadajícího se domu. Na zahradě hosty uvítal jakýsi moderátor, který ve svém proslovu nepamatoval poděkovat majiteli domu a mecenášovi, panu Milanu Mecenauerovi.

Tomu patří dům a osobně vlastní x dalších firem, které spekulují s nemovitostmi, a plánuje tento dům zrekonstruovat jako další komplex luxusních bytů a kanceláří, a nám umožnil zde uspořádat vernisáž. Po tomto uvítání se otevřelo další šáňo a za poslechu české hymny na špatných houslích se přestříhla červená páska. Poté se vešlo dovnitř, kde dvě kurátorky dělaly komentovanou prohlídku, při které hostům vysvětlovaly jednotlivá umělecká díla. Z pár nalezených kabelů na zemi se stala instalace „Láska k ženě“ od španělského umělce „Los Peros“. Pár opuštěných bot na zemi bylo dílo „Naboso“ od pražského umělce Petra Javorského, a stejným stylem se proměnilo v umělecká díla ještě mnoho jiných předmětů nalezených v domě. Postupně se došlo až do třetího patra, kde byla připravená hostina. Jednohubky a šáňo smíchané z perlivé vody s příchutí hroznů a bílým krabičkem. U zlatého pultu stál dražitel a uvítal hosty na třetí části večera, totiž benefiční dražbě uměleckých děl k účelu nákupu pákových štípaček. Vyvolávací cena byla 1 koruna a postupně se vydražilo všechno, a po dopití vína a dojedení jednohubek za poslechu titulní písně z *Titanicu* odcházeli komplikové postupně domů. Postupně se k nám přidali i lidi, kteří v domě ilegálně žili, dali si jednohubky a šáňo a užívali si s námi.

Prodaná nevěsta

Prodaná nevěsta byla naše druhá akce, která se odehrála v zimě. Diváci byli tentokrát pozvaní na svatbu pana C. Ritze a paní P. Stověžaté. Sraz svatebčanů byl pod arkádami Stavovského divadla. Jako u každé dobré svatby se pily panáky a družilo se. Poté, kdy všichni hosté dorazili, se svatebčané přemístili do „kaple“, která se nacházela ve zadním traktu domu U Sixtů. Pan farář hosty uvítal a představil svatební pár. Ženicha vylíčil jako velice dobře situovaného člověka, který přišel, aby svým majetkem zachránil nevěstu před rozpadem. Nevěstu představil jako slečnu v nouzi. Oba si řekli svoje sliby, ve kterých ženich slíbil, že se o ni bude dobře starat a pomůže nevěstě zpět k její předešlé slávě. Nevěsta slíbila, že bude dobrá a poslušná manželka, která bude plnit všechno, co jí manžel přikáže. Nato se zeptal farář, není-li mezi svatebčany někdo, kdo má proti tomuto sňatku námítky: ať promluví nyní, anebo ať mlčí navždy. Dlouhé ticho, po kterém se ozval mezi svatebčany hlas. Malý pán ve velkém kabátě, s knírem a bohatými vlasy přišel zezadu, postavil se před nevěstu a vyznal jí lásku.

Nevěsta také přiznala, že toho muže miluje, což mu dodalo odvahy a společně s diváky vyhnal Ritze z kaple. Ritz utekl a farář se rozhodnul pokračovat v obřadu. Teď ovšem s novým ženichem. Ženich si v tu chvíli strhnul knír a paruku a objevila se slečna Fénixová.¹⁸ Ani to farářovi nevadilo. Obřad dokončil, nevěsty se políbily a svatebčané aplaudovali. Po svatbě se ještě v hospodě Unijazz (která již brzy poté také musela ukončit provoz, protože jim majitel neprodloužil smlouvu, a teď se tam nacházejí kanceláře) konala svatební hostina s dortem a panáky.

---

18 Narážka na kauzu Fénix.

Palmovská glajcha

Třetí akce se odehrála ve stavbě budovy Nová Palmovka. Diváci dostali pozvánku na glajchu (oslavu dovedení stavby do úrovně střechy), ke které je pozval bývalý starosta Prahy 8 pan Nosek, a měli sraz na zastávce tramvaje Palmovka. Mezi hosty byli i jeho sekretářka paní Ludmila Nováková, architekt budovy pan Pleskot, pan Bořech z Metrostavu, paní Šleglová jako zástupkyně hnutí ANO a dokonce i aktivistky, které bojovaly proti stavbě. Když se všichni hosté shromáždili, vydala se skupina přes ulici a škvírou v plotě do areálu stavby. Přes několik pater se skupina dostala až na střechu budovy, kde byla uvítána koncertem klasické kytary. Již během cesty si pozorný divák mohl všimnout různých konfliktů mezi pozvanými hosty. Pan architekt se hádal s panem Bořechem z Metrostavu, aktivistky atakovaly pana Noska a i paní Šleglová a paní Nováková si evidentně měly co vyříkat. Po poslechu hudby moderátorka uvítala hosty a připravil půdu pro proslov pana Noska. Pan Nosek nešetřil samochválou za úspěšnou realizaci projektu. Následně opět zazněla hudba a byla zahájena hostina, což umožnilo moderátorce vylít panu Bořechovi své víno na košili. Party však pokračovala v normálním rytmu, dokud se v jedné chvíli neozval výkřik a z šachty budoucího výtahu byl vytažen zakrvácený Nosek. Po pár marných pokusech reanimace se ukázalo, že pan Nosek je skutečně mrtvý a k tomu ještě zavražděný.

Za chvíli se naštěstí ukázalo, že mezi hosty je i známá detektivka Herculine Puerotka, která se výjimečné situace chopila a hned začala vraha hledat. Jako první poprosila paní Ludmilu, aby vysvětlila, s kým z přítomných měl pan Nosek bližší vztahy. Ta postupně vyjmenovala pana architekta, pána z Metrostavu, aktivistku a paní z hnutí ANO. Všichni se stoupli do řady a paní detektivka postupně rozebrala jejich motivy a eventuální alibi. Krátce se zdálo, že pachatelkou byla paní z hnutí ANO, ale pak se ukázalo, že byla Noskovou oddanou milenkou. Nakonec vyšlo najevo, že vražedkyní je Ludmila Nováková, která byla do kauzy kolem Nové Palmovky osm let zapletená a teď se nevydržela koukat na pana Noska, jak vydává glajchu a celý projekt za úspěch. Prostě jí ruplo, a tak ho zabila. Poté, co se paní Ludmila přiznala, proběhla debata mezi hosty o tom, co by se s paní Ludmilou teď mělo stát. Většina hostů se přiklonila k tomu, nevolat policajty, ale aby ji detektivka Puerotka odvedla. Po uzavření případu se hosté ještě chtěli pokochat výhledem ze střechy. Nakonec si nás všimnul securiták a my jsme museli všechno honem sbalit a tentokrát ne dírou, ale jen tak přes ploty utéct před policajty, které on už přivolal. Přitom se ukázalo, jak byli všichni připravení a schopni si vzájemně pomoci, takže nikdo neskončil ve vazbě.

Pražská fúze

Pražská fúze se odehrála 10.1.2020 a byla celá v duchu nové dekády. Diváky byli pozvaní na maškarní ples a shromáždili se u zastávky Albertov. Během čekání si mohli koupit losy do tomboly a vřele si povídali. Po krátkém varování, že přístup do domu je tentokrát obzvlášť obtížný, se skupina dala do pohybu a potichu se vydala podél kolejí k Vyšehradskému nádraží. Vstoupit do domu se dalo pouze tak, že člověk musel slézt po žebříku do asi metr a půl hluboké šachty, pak prolézt okénkem a po dalším žebříku do sklepa budovy. Tam byla svícemi připravená cesta do prvního patra, kde na diváky čekala hostina a krásně ozdobený sál. Když se všichni diváci procpali do baráku a dorazili do sálu, moderátor je uvítal a představil majitele domu, díky kterému se ples mohl uskutečnit. Poté měl proslov i majitel, který na oplátku uvítal všechny hosty. Ples byl zahájen tancem debutantů. Následovala pánská volenka, po které byl

vyhlášen vítěz tomboly, hlavní cenou byla hromádka kokeše.¹⁹ Po tombole mohly dámy oplatit pánům tanec vlastní volenkou. Konec regulárního programu bylo vystoupení pěvkyně s písní *Money money money* kapely *ABBA*. Na závěr přišlo médium, které uprostřed sálu namalovalo červený kruh s různými symboly jako jen, euro a dolar. V kruhu rituálně zavraždilo obětní zvíře²⁰, vytáhlo mu vnitřnosti z těla a házelo je do kruhu. Z toho pak médium četlo, do čeho by přítomní měli v budoucnosti investovat. Klasické byly rady jako investice do zbraní a zlata, méně čekaně do léků a umění (roušky a desinfekci bohužel nepředpověděla). Když věštění skončilo, médium zase odkráčelo a přítomní ukončili akci ptačím tancem.

---

19 Ve skutečnosti moučkový cukr.

20 Během této akce nebylo zraněno žádné zvíře.

Propagace

Používáme tři propagační cesty. První a nejdůležitější jsou osobní pozvánky. Na každou akci píšeme zvláštní pozvánky, v jejich textech jsou základní informace: čas a místo srazu, jak se obléct, druh akce (vernisáž, svatba, glajcha, ples) a výzva, aby si lidi vzali vlastní číše.²¹ Zároveň si pozorný divák už může všimnout různých indicií, o čem a kde možná akce bude. Tyto pozvánky vytiskneme a rozdáváme osobně lidem, o kterých si myslíme, že by je mohla akce potěšit. Při rozdávání se vždycky také řekne, že akce možná skončí příchodem policajtů, aby každý věděl, do čeho jde.

Druhý kanál jsou plakáty, které vyvěšujeme po městě. Plakáty fungují vlastně jen pro lidi, kteří nás už znají. Dostanou tak informaci, že se zase něco chystá. Na plakátech není napsané místo ani čas akce. Jen název a datum. Plakáty tak fungují na více úrovních: informačně, stejně tak jako samostatný umělecký artefakt a/nebo generují ještě komentář k vlastnímu místu, kde jsou pověšené. Tak třeba v případě *Slavnostní Rozprodáváčky* jsme vylepili plakát na klenotnictví s obřím nápisem v azbuce „SKYDKA“ (sleva).

Třetí kanál je náš facebookový profil, kde sdílíme jednak videa z posledních akcí a zároveň informace o osudu míst, kde jsme už něco dělali. Druhak šíříme informace o tom, že bude další akce, ale kde je sraz, neprozradíme. Proč tak šetříme s informacemi, vysvětlím záhy. Potenciální diváci jsou upozornění, že si můžou zjistit informace u nás osobně.

Všechny tyto způsoby jsou evidentně dost konspirační a závisí na osobním kontaktu s námi, ale máme pro to různé důvody. Nejdůležitější je, že akce jsou ilegální, a aby mohly probíhat co nejvíc bez rušení policajtů, musíme zůstat „pod radarem“, protože česká policie je, co se týče squattingu, dost pozorná. Druhý důvod je, že tak můžeme regulovat počet lidí, kteří přijdou, což je někdy důležité pro bezpečnost diváků a akce, a zároveň důležité pro vytváření pospolitosti, o které jsem mluvil. Třetí důvod je již předem navodit tajuplnou atmosféru.

---

²¹ Snažíme se při našich akcích neprodukovat odpad.

*SLAVNOSTNÍ
ROZPRODÁVÁČKA*

5.7.2018

PRAHA

Dramaturgie

Dramaturgie není nic, o čem bychom explicitně diskutovali. Nemáme ani definované zásady naší práce. Máme spíš implicitní konsensus a představu a při přípravě každé akce diskutujeme o tom, jak by měla akce vypadat a co je v tomto konkrétním případě důležité. Fundamentální dramatická situace je ta, že nikdo neví, jestli akce může proběhnout, jak chceme, nebo jestli přijdou předčasně policajti a všechno zruší. To je napínavé pro všechny diváky, herce a herečky stejně a drží všechny ve střehu. Na tomto základu stojí celá akce. K němu se dají dle mého názoru specifikovat čtyři dramaturgické pilíře, které každá akce obsahuje. Všechny jsou propojené a váha jednotlivých pilířů variuje od akce k akci. Následně krátce všechny čtyři pilíře popíšu a zamyslím se nad tím, jakou hrály u každé akce roli. Ony čtyři sloupy jsou: estetika/žánr, místo, příběh a divácká perspektiva.

Estetika/žánr

Jak jsem už zmínil, naše první akce měla být vyloženě zábavná a od toho jsme se nikdy neodklonili. Naše příběhy jsou jednoduché a záměrně brakové, soupoperové (detektivka, zrušená svatba...). Snažíme se o to, aby formát, ve kterém se pohybujeme během představení, byl všem znám, takže divák nemusí dlouho přemýšlet o tom, co teď vidí a co to má znamenat. Naše alegorie nejsou moc rafinované (viz *Prodaná nevěsta*), nikdo si nemusí klást otázku, co jsme chtěli vyjádřit, protože je to všem jasné. To je důležité, protože kvůli formě nemáme čas na dlouhé rozebírání témat. Příběh a vyznění musí být úderné. Vizuálně používáme vždycky podobný kód. Všechno se odehrává ve zbohatlickém milieu, všechno má rádobu luxusní estetiky, girlandy, kudrlinky, ozdůbky a zlato. V tomhle stylu jsou pozvánky, plakáty, náš facebook, kostýmy, dekorace, proslovy a hostiny. Základem je hostina a šáňo – bez toho to nejde.

Místo

Pro práci s místem existují dvě varianty: buď víme, že chceme něco udělat v jednom konkrétním místě a musíme vymyslet co, jako třeba u naší první akce, kde jsme měli nejdřív prostor, který objevila Bára. Od ní přišla iniciativa něco tam udělat. Diskutovali jsme o různých možnostech jako výstava, koncert nebo

divadlo. Říkali jsme si, že není nejlepší nápad tam tahat scénografii, umělecká díla nebo nástroje v případě, že by přišli policajti. Rozhodli jsme se, že by bylo dobré vycházet z toho, co se najde na místě a že se i výstava hodí jako přínosný námět pro událost. Nebo dům U Sixtů, kolem kterého už je dlouhá kauza, a už více umělců²² a politických skupin se jím zabývalo. Dům, který patřil Praze 1, kde byly krásné obecní byty za dobré ceny, a pak se rozhodlo, že se dům prodá a k tomu společnosti Ritz Carlton, která tam plánuje vybudovat luxusní byty s hotelovým servisem a hotel.²³ Řekli jsme si, že budovu chceme využít ještě před tím, než začne rekonstrukce (která v momentu psaní bakalářské práce právě probíhá). Tato kauza nás inspirovala k uspořádání svatby z rozumu, kde si Praha Stověžatá bere pana Carla Ritze. I třetí akce vznikla tak. Nová Palmovka je projekt radnice Prahy 8, budova, která měla obnášet radnici, nákupní centrum, polikliniku a spoustu jiných věcí.²⁴ Stavět se začalo v roce 2014 a v roce 2015 už se zase přestalo ze soudních důvodů. Od té doby stavba chátrá, přestože se do ní nasypaly miliony korun. Do kauzy byli mimo jiné zapleteni bývalý starosta za ODS Nosek, architekt Pleskot a došlo k soudním sporům se stavební firmou Metrostav. Tenhle exemplární příklad českého tunelování jsme si vzali jako inspiraci pro detektivku.

Druhá varianta je, že víme, co chceme udělat, a musíme najít místo. Takhle to bylo v případě *Pražské fúze*. Tehdy nebylo první místo, ale rámec. Adam navrhnul uspořádat ples. Najít místo bylo těžké. Potřebovali jsme dost velký prostor, který má šarm a je ještě dostupný. Po dlouhém hledání a diskuzi jsme se nakonec rozhodli pro Vyšehradské nádraží. Nádraží je už dlouho ve soukromém vlastnictví a dlouho chátrá. Až tolik, že i UNESCO už doporučuje vyvlastnění budovy.²⁵ Budova má ve skutečnosti velice děsivou atmosféru, která u nás vyvolala nápad s obětním zvířetem.

---

22 ZABLOUDILOVÁ, T. (2015) Distrikt o restartu Lennonovy zdi, hotelu U Sixtů a pražských baugruppe. Český rozhlas [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020].

23 SENFT, D. (2015) Komu Praha rozprodala své historické centrum? Deník Referendum [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020].

24 DENÍK.CZ. (2018) Dostaví se Nová Palmovka? Metrostav dal ruce pryč, radnice chce pokračovat. VLTAVA LABE MEDIA a.s. [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020].

25 VONDRÁČEK, D. (2020) Vyšehrad, památku, kterou nechal majitel rozpadat. Byl by to zlomový krok. ČT24 [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020].

V obou případech děláme rešerše o tom, komu patří dům, co jeho majitel dělá, jak dlouho už je dům prázdný a jestli existují plány, co se má s domem stát. Všechny tyto informace se snažíme do akce integrovat. Například u *Slavnostní Rozprodáváčky* fakt, že dům patří panu Mecenauerovi, který vlastnil během své podnikatelské kariéry kolem 20 firem. Tyhle všechny informace jsme zapracovali do úvodního textu moderátora.

Příběh

Jak říkal Aristoteles, každá akce potřebuje začátek, střed a konec. Od první akce se dá do určité míry pozorovat vývoj. *Slavnostní Rozprodáváčka* ještě neměla moc příběhovou linku. Diváci přišli na vernisáž s následnou dražbou. Připojili jsme informace o budově, ale ještě neexistovala jakási druhá linka. U *Prodané nevěsty* jsme šli spíš druhým směrem a snažili jsme se akci postavit na příběhu. Inspirovali jsme se úplně klasickou zápletkou, která je vidět v bezpočtu hollywoodských filmů. Zloun si chce vzít krásku, ona nechce, ale v poslední chvíli přijde její pravá láska a zachrání situaci. Třetí akce, *Glajcha*, byla poprvé dvouvrstevná. V tom smyslu, že diváci přišli na glajchu a byli celou dobu na oslavě, ale nad to se navrstvil ještě příběh detektivky. Při čtvrté akci, *Pražské fúzi*, jsme se v podstatě vrátili k jednodušší formě bez komplikovaného narativu. Uskutečnil se performativní ples s twistem. Bylo to způsobeno místem i genezí akce.

Divácká perspektiva

Vždycky chceme, aby byl divák součástí dění, a to ne jenom fyzicky, ale i pociťově. Abychom to umožnili, pokoušeli jsme se o různé úrovně, jak moc se divák může zapojit. Základem je, že vždycky generujeme rámec akce, který je všem aspoň zhruba známý. Většina lidí už někdy byla na vernisážích, svatbách a plesech, tudíž ví, co se tam dělá a jakou tam mají pozici. Například na plese se od vás očekává, že budete tančit, nikoli že budete všem vyprávět veřejně o svém dětství. Důležité je taky, že naše akce se odehrávají v uzavřených prostorech. Tím pádem se na nás nedívá nikdo, kdo není komplic. Jsme v tom momentu uzavřená skupina, která ví, proč tam je. Ten pocit je posílen hrozbou policajtů, který stmelí kolektiv. Později jsme zkoušeli diváky ještě víc vtáhnout do děje

tím, že jsme jim přisoudili důležitější roli. Při *Prodané nevěstě* diváci přišli jako hosté na svatbu, což bylo pocitově hlubší připojení než jako host vernisáže, protože najednou jste svatebčan, příbuzný, můžete si v hlavě vymyslet konkrétní vztah, který k nevěstě nebo ženichovi máte. K tomu jsme se ještě snažili komentovat žánr akce tím, že byly ukazované cedule s reakcemi jako v amerických sitkomech (aaaah, aplaus, buuu atd.). *Glajcha* byla dalším krokem k imerzivním divadlu. Všichni herci a herečky měli vypracované svoje motivy, proč by mohli mít zájem Noska zabít a vlastní linky, které mohli sledovat od místa srazu. Tak si diváci mohli všímat jednotlivých perspektiv postav už „před začátkem“. Bylo však patrné, že se většina diváků ještě nikdy neúčastnila vyšetřování vraždy, a tak se v této fázi dostali zpět do pozice klasického pasivního diváka. To nás vedlo k tomu, abychom se u *Fúze* vrátili k jednoduššímu principu. Původně jsme sice ještě o možnosti herních principů diskutovali, třeba o úkolech pro diváky, ale nakonec jsme se rozhodli, že se bude prostě konat ples. Ples jako společenská akce se ukázal jako dobrá forma, která nabízí paletu společných akcí pro všechny, jako je právě tanec nebo tombola. Kombinace „inscenovaných“ momentů a akcí, kde se diváci mohli připojit, se ukázala jako docela dobrý působ.

Režijní práce

Před tím

Agetura De.lux připravuje společně příběh a scénář. Ve scénáři jsou pasáže, které jsou předepsané a místa, která jsou víc improvizovaná. Někdo z nás napíše návrh textu, který pak společně doladíme. Ozveme se hercům a herečkám podle toho, kdo nám přijde vhodný pro jakou postavu, občas na tom ale tak úplně nezáleží a roli si vyberou herci a herečky podle toho, co by se jim chtělo hrát. Potom se sejdeme, vysvětlíme si scénář, definitivně rozdělíme postavy a rozdáme texty. Dále se v ateliéru zkouší jednotlivé scény, ale jde hlavně o to, aby každý věděl, co má kdy dělat. Kvůli tomu, že nemůžeme do budovy dřív, abychom tam zkoušeli, což by zbytečně vyvolávalo pozornost, ani nevíme, kde se jaká scéna bude odehrávat.

Přítom

Obvykle se dostane malá skupina od nás pár hodin před akcí do budovy. Během těch pár hodin uklízíme, připravujeme scénu, dekorace a bufet. Ostatní přijdou co nejdříve dobu před začátkem.²⁶ Pak společně určíme, kde se co bude odehrávat. A jednou si řekneme, jak to celé bude. Během akce musíme být furt připravení na spoustu možných změn. Zjistíme, že jsme se zapomněli na něčem domluvit, nějaká rekvizita se v chaosu ztratí, někdo něco zapomněl nebo přijdou policajti. Všechny tyto faktory vedou k tomu, že jsou všichni velice soustředění. Tato forma zároveň dovoluje v případě nouze do tvaru vstupovat a vysvětlit, proč se teď něco protahuje. Herci a herečky mají možnost určit si velkou část své performance sami.

Potom

Po akci se vždycky domluvíme na místě, kde můžeme u piva reflektovat co se stalo, co by bylo dobré změnit a jak by to mohlo být lepší. Sbíráme nápady pro příště a máme radost z povedené akce.

---

²⁶ Záleží také na tom, jak moc je budova hlídaná nebo na prominentním místě.

Nic nového

Po všem těch popisech doufám, že čtenář a čtenářka získali aspoň malou představu o tom, jak akce vypadají. Úvodem této části mé práce chci krátce podotknout, že si po čtyřech akcích nemyslím, že mám právo definovat vlastní druh divadla, spíš chci zkoumat, co to pro mě znamená, a jak bych o tom v budoucnosti přemýšlel dál.

Jak napsala Pavlína Morganová: „Snad v každé generaci se objevuje skupina, jež svou vážně míněnou uměleckou tvorbu doplňuje akční, spontánně kreativní zábavou.“²⁷. V padesátých letech používal Vladimír Boudník město jako hřiště pro svůj explosionismus. V šedesátých letech organizovala skupina *Aktuální umění* různé demonstrační pochody po Praze, při kterých docházelo i ke střetům s policajty. V sedmdesátých letech pořádalo již dříve zmíněné bytové divadlo Vlasty Chramostové subverzivní akce pro malou skupinu zasvěcených. Tato ontologie, kdybych ji dokončil, by určitě přesáhla moje možnosti v rámci bakalářské práce. Pro nás je však důležitá současná životní situace, tudíž se budu soustředit na akce z poslední dekády. Budu se věnovat jak kulturním, tak i politickým akcím. U kulturních akcí se budu soustředit na akce, které mají silné divadelní prvky, jelikož se dívám i na naše akce z divadelního pohledu.

Secret cinema

Cinema Royal je projekt, který organizoval mezi lety 2010 - 2015 promítání na obvykle nedostupných místech po České republice. Jejich akce fungovaly tak, že se lidi mohli přihlásit přes mail, pak ve správném čase dostali odpověď s pokyny, kde být, jak se obléct a také v jakém kontextu se akce odehrává. Nevěděli až do poslední chvíle, jaký film se bude promítat. Když organizovali v roce 2014 v Ostravě večer *Rothschildové se vrací do Ostravy*²⁸, byli diváci pozvaní na charitativní sešlost v duchu první republiky.²⁹ Událost na náměstí byla pak přerušena in-

27 MORGANOVÁ, P. České akční umění 60. - 90. let. Historie a problematika dobové reflexe a interpretace. Praha, 2005. s. 46

28 CINEMA ROYAL. (2014) Cinema Royal 16 – *Rothschildové se vrací do Ostravy* [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020].

29 DOBRÉ RÁNO. (2014) Středa 21. května 2014. Česká televize [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020].

scenovaným protestem a konflikty mezi protestujícími a policií. Diváci byli rychle odvezeni autobusy do industriálního areálu sléváren. Po novém uvítání šly davy do továren, kde práce byla v plném inscenovaném proudu. Poté, co diváci prošli továrnou, začala projekce filmu *Moderní doba* Charlie Chaplina. Po projekci se konala afterparty. Večer byl sponzorovaný různými firmami. Při svých akcích vytvořili zážitek pro diváky, kteří se dostali v rámci jakoby tajné skupiny do inscenovaného světa konkrétního filmu. Zároveň si člověk musel přístup do téhle skupiny vyvolených pěkně zacálovat. Díky tomu a korporátnímu sponzoringu byla akce skutečně v elitním duchu, nikoli „jen jako“.

Imerzivní divadlo a sitespecific

Podle Iva Kristiána Kubáka je imerzivní divadlo: „Divadlo, které člověka zcela obklopuje, divadlo bez rampy mezi hledištěm a jevištěm, alternativní realita, v níž divák přistupuje na herní principy a pravidla a sám si určuje svoji dramaturgii vnímání pohybem po prostoru, který musí být dostatečně rozsáhlý, aby se v něm – jako v realitě – mohly odehrávat paralelní děje, ale dostatečně koncentrovaný, aby se v jeho rámci dal odvyprávět kompaktní příběh.“³⁰ Budu se věnovat konkrétní inscenaci, a sice *Dům v jabloních* divadelního spolku *Pomezí*. Diváci jsou pozvaní na vernisáž uměleckých děl dívčího spolku *Apaté* do Winternitzovy vily, což je krásná funkcionalistická stavba architekta Adolfa Loose, nacházející se nad Smíchovem ve čtvrti zvané Malvazinky³¹. Na webových stránkách se diváci dozví, že „Pro dotvoření atmosféry diváky žádáme, aby na večer zvolili vhodný společenský oděv, ideálně ve stylu 30. let. U pánů sako s košilí, u dam šaty či sukně.“³² Po takové přípravě přijde divák do vily, tam se zúčastní vernisáže, během které je ukraden jeden z exponátů. Příští dvě a půl hodiny divák může následovat všechny postavy hry a postupně může zjistit všechny vztahy, intriky a kdo ukradl tu sochu. Inscenace má dvě časové roviny, minulost a přítomnost, a v každé z nich má divák odlišnou pozici. Ve všech částech inscenace, které se odehrávají v současnosti, jsou hosty vernisáže, můžou si povídat s jevištními po-

---

30 KUBÁK, I. K., Imerzivní divadlo a média. 1. vyd. Praha: Pražská scéna, 2015. s. 12

31 PROJEKT POMEZÍ Z.S.. Divadelní představení dům v jabloních. Pomezí [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020].

32 PROJEKT POMEZÍ Z.S.. Praktické. Pomezí [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020].

stavami a taky hrají roli. Ve všech flashbacích se stanou „pouze“ klasickým divákem, který mlčí a pozoruje (i když se přitom pohybuje po areálu). Nemluví o imerzivním představení a priori, ale v tomto případě, kdy je inscenace zasazena do třicátých let do vily židovské rodiny, která byla později z velké části vyvražděna fašisty³³, je v dnešní situaci silného návratu k nacionalismu překvapivé, jak snaživě apolitičtí můžou tvůrci být. V tu chvíli se stane z imerzivního zážitku pouhý maškarní ples, kdy si diváci ujíždějí na tom, že si můžou sáhnout na herce.

Pouliční divadlo

Podle Pavise je pouliční divadlo „Divadlo, které se odehrává mimo tradiční divadelní budovy: na ulici, na náměstí, na tržišti, v metru, na univerzitě atd. Opouštění divadelních budov odpovídá snaze vyjít vstříc obecenstvu, které většinou do divadla nechodí“³⁴. Pouliční divadlo se manifestuje ad hoc jako domluva mezi herci a diváky. V tomto kontextu budu mluvit o inscenaci *Odsunutí* divadla *Krutý krtek*³⁵. *Odsunutí* je divadelní procházka po libereckých ulicích, která na konkrétních místech volnou formou rekonstruuje příběhy odsunu německých mluvících občanů po druhé světové válce. Diváci přišli na předem dané místo u nádraží, kde je uvítal moderátor, který pak skupinu vedl celou dobu po různých místech, kde se odehrávaly krátké obrazy. Během procházky museli diváci nést kufr, který si postupně předávali a předčítali krátké kusy textu. Tohle představení se snaží vyrovnat s těžkou minulostí a snaží se ji vnést do současné reality diváků prostřednictvím střetu inscenovaných momentů v neinscenovaném městě. Divákem se může stát kdokoli, jednak jsou procházky zadarmo pro všechny, kteří přišli záměrně, a taky se může divákem stát každý kolemjdoucí.

---

33 WINTERNITZOVA VILA Z.S.. O Vile. Winternitzova vila [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020]

34 Pavis. s. 314

35 KRUTÝ KRTEK. Představení a další projekty. Odsunutí. Krutý krtek [online]. 2019, [cit. 06. 05. 2020].

Squatting

Je slovo, které popisuje bydlení nebo využití budov buď jednotlivců nebo skupin bez povolení a bez placení nájmu.³⁶ To může mít ale spoustu různých forem, jsou squaty, které jsou tiché, tzn. že se tam lidi snaží bydlet a co nejméně na sebe upozorňovat, aby tam mohli být co nejdéle. Pak jsou politické squaty, které se snaží na sebe upozornit co nejvíc, aby měly co největší ohlas v médiích. Následně se budu věnovat dvěma projektům z této oblasti.

Soundsystems

Raw Rave je soundsystem³⁷, který organizuje různé technoparty v prázdných domech, např. obsadili Žižkovské lázně, tam v bazénu postavili DJ pult a reproduktory, a lidi tančili. Tahle akce funguje podobně jako naše. Konkrétní informace se šíří jen osobně. Žádné plakáty, žádné vstupné. Politická je ale jen implicitně a atmosféra je spíš hédonická. Tato skupina lidí se podobá víc párty-publiku než čemukoli jinému.

Klinika

Toto sociální centrum fungovalo jinak. Bylo to víceleté obsazení domu, kde lidi žili, ale kde se zároveň organizovaly všelijaké kulturní akce, koncerty, divadla, výstavy, jazykové kurzy a podobně.³⁸ Účast na akcích na klinice byla, i když akce byly veřejné a teoreticky všem přístupné, vždy propojena s pocitem neposlušnosti, který spojoval všechny účastníky, a i když ta konkrétní akce byla jen koncert nebo jazykový kurs, tak vždycky byla politická, protože nešla vytrhnout z celkového politického kontextu squatu, který byl i velice diskutován v médiích a politice.

---

36 CAMBRIDGE DICTIONARY. Squat. Cambridge University Press [online]. 2014, [cit. 06. 05. 2020].

37 Pojem pro „cestující diskotéku“, který původně vznikl na Jamajce.

38 KLINIKA. O nás. Klinika [online].[cit. 06. 05. 2020].

Blokáda

Podle mých zkušeností se naše akce dají porovnat i s přístupy při organizovaném protestu proti fašistickým demonstracím³⁹, i když jsou pouze politické a málokdy vyloženě zábavné. Skupina lidí se domluví, kde se sejde, aby zablokovala trasu fašistů. Obnáší to předem najít lidi, kteří přemýšlí stejně a mají stejný cíl. Skupina musí mít jasný plán a strategii, kam se na trasu fašistů dostat a tím její pochod zablokovat, a to i přes překážky.

---

39 ŠPLÍCHAL, P., VRABEC, P.Z. (2019) Fotoreportáž: Nic než fiasko. Brno zůstává pro „národní aktivismus“ zakleté. Už po desáté se podařilo v Brně na prvního máje přečíslit bojovníky za čistou rasu. *A2LARM.CZ* [online]. 2020, [cit. 05. 05. 2020].

Divadlo kompiců

Po všech těch popsaných stránkách bych se teď měl pokusit shrnout, v čem spočívá Divadlo kompiců. Podle krátkých popisů jiných akcí je jasné, že naše nejsou v podstatě nic nového. Že toho mají spoustu společného s jinými akcemi. Pocit vyvolené skupiny, která má informace, které ostatní nemají, se dá najít i u *Cinema Royal*. *Pomezí* pracuje taky mimo klasický divadelní prostor a snaží se o jakýsi „holističtější“ divadelní zážitek. U *Krutého krtka* si diváci a herci společně musí definovat jeviště a hlediště v okamžiku, kdy obraz začíná. Všechny zmíněné politické akce spočívají v utvoření skupiny, která zpochybňuje dané zákony, aby ovlivnila politický diskurs. Je očividné, že všechny součásti našich akcí existují už dlouho a jsou dávno vyzkoušené. Přesto se mně zdá, že Divadlo kompiců tkví v tom, že spojuje tyto různé formy z různých sfér do jednoho celku.

Když se pokusím popsat, jaké „ingredience“ se mi pro naše akce zdají nejdůležitější, tak první jsou konspirace a nádech tajemství. Ty se vytvoří v momentě, kdy divák dostane pozvánku na akci. Záleží hlavně na osobním přístupu. Divák dostane malý papír a neví, co přesně bude, jen, že patří do malé skupiny pozvaných a zároveň, že akce nebude úplně legální a že možná přijdou policajti. Od té chvíle se stává komplicem akce. Na akci se komplic připraví, jak to cítí. Náš „dresscode“ vytrhuje akci ze všednosti a naladí komplice na to, co ho čeká. Na místě srazu se poprvé manifestuje banda kompiců. Jednotlivci na začátku nevědí, kdo ke skupině patří, ale postupně se to přes pomrkávání a kostýmy rozklíčuje. Teď se skupina společně rozhodne překročit svoji komfortní zónu. Něco, co většina diváků sama nikdy neudělá. Akce evokuje různé dětské vzpomínky a pocity. Převlékat se, na něco si hrát a lézt někam, kam bychom neměli. Jak píše Vaněk: „Hra je jevem svobody, výrazem nadbytku sil, neutracených již jen pro holou nezbytnost“⁴⁰. Všechny tyto konotace tomu dávají lehkost a hravost, a v tom se liší od čistě politických akcí, které jsou obvykle zahlcené důležitostí a těžkostí. Adrenalin stoupá, vstupujeme do domu, což u všech vyvolává potěšení, že jsme to zvládli. Důležité přitom je, že si jsou v tomhle všichni rovni – herci a herečky nemají náskok před lidmi, kteří přišli poprvé. Vytváří to taky zodpovědnost všech za všechny. Komplicové si musejí pomáhat a dávat na sebe pozor. Pak se ad hoc manifestuje jeviště a hlediště a

40 VANĚK, J. Hra jako fenomén kultury a estetický zážitek. E-Logos: Electronic journal for Philosophy. 2011, č. 19, s.5.

komplícové si najdou svoje místo. Všichni se cítí být součástí, přesto nikdo od vás nebude čekat nic, co nechcete. Co se teď začne odehrávat, je fikce. Je to zábava. Není to nic komplikovaného. Je to lehké. A zároveň komentářem k současnosti, ke konkrétní budově, ale i obecněji k naší životní realitě. Po akci si komplic může ještě užívat na místě nebo jít, ale zůstane mu pocit, že byl členem bandy, která něco společně prožila.

Jádro našich akcí se dá podle mého názoru definovat jak socio-politické, tak i divadelní.

Socio-politické: jde o to, vytvořit bandu kompliců. To jsou lidi, kteří se odhodlají překročit svoje hranice. Překročit i hranice zákona. Banda, která se díky důvěře v kolektiv nezdráhá zpochybňovat pravidla hry naší společnosti. Tenhle zážitek komplice posílí. Každý sám z toho vychází s pocitem, že se společně něco dá udělat. A to je základem pro to, abychom se naučili s hravostí zápasit s životní situací v neoliberálním velkoměstě, která nás odsuzuje k tomu být osamělí v souboji se všemi konkurenty na pracovním trhu.

Divadelně bych Divadlo kompliců definoval jednak přes společné riziko. V improvizacním divadle přistupuje herec na riziko, že neví, jak to dopadne, možná to bude špatné, možná se to prostě nepovede. V interaktivním divadle je riziko zase na straně diváka. Divák přistoupí do hry, neví, co ho čeká. Neví, co bude muset dělat, nemá situaci pod kontrolu. V Divadle kompliců přistupují na riziko všichni. Tohle riziko ale není vyvoláno tou druhou skupinou. Herci se nemusí bát diváků. Diváci se nemusí bát herců. Všichni komplícové se společně bojí policajtů. Z toho vzniká základní dramatická situace celé akce. Zvládneme to, nebo ne? Tím pádem i vernisáž nebo ples mohou být napínavé. Druhak bych Divadlo kompliců definoval esteticky. Naše akce jsou založené na znakovosti a zkratkovitosti. Z šáňa a jednohubek se stane elitní hostina. Z bas od piva omotaných zlatou fólií se stane pult na dražbě. Z kousku kožešiny se čtyřmi nožkami se stane obětní zvíře. Stejně tak i naše syžety jsou osekáné na to nejdůležitější a nabírají další významy teprve v kontextu s lokalitou, kde se odehrávají.

Pro mě je síla našich akcí právě v kombinaci těchto dvou sfér, socio-politické a divadelní. Jedno bez druhého by nefungovalo. To bychom dělali buď politický

teambuilding nebo strašně jednoduché braky. V kombinaci si dodávají sílu a lehkost navzájem.

Divadlo kompliců sloučí skupinu neznámých lidí v daném momentu díky hravosti a společnému zážitku překročení hranic do bandy kompliců.

Jestli by se Divadlo kompliců dalo realizovat i v divadelní budově, nebo pro veřejnost, to jsou věci, co zatím nevím. To se bude muset vyzkoušet.

Zdroje

Monografická publikace a části a stati v monografiích, příspěvky ve sborníku

KUBÁK, I, K. et, al. Imerzivní divadlo a média. 1. vyd. Praha: Pražská scéna, 2015.

PAVIS, P. (1996) Divadelní Slovník. 1. vyd. Praha: Divadelní ústav, 2003.

RYBNIČKOVÁ, A. et al. Happening: Mezi záměrem a hrou. 1. vyd. Praha: Akademie múzických umění, 2015.

Článek v seriálové publikaci

VANĚK, J. Hra jako fenomén kultury a estetický zážitek. E-Logos: Electronic journal for Philosophy. 2011, č. 19, s.5.

Diplomové, rigorózní a habilitační práce

HALBERŠTÁT, M. Přestupky proti majetku. Brno, 2007. Právnická fakulta Katedra správní vědy, správního práva a finančního práva Masarykovy univerzity. Vedoucí diplomové práce JUDr. Jana Jurníková, Ph.D.

MORGANOVÁ, P. České akční umění 60. - 90. let. Historie a problematika dobové reflexe a interpretace. Praha, 2005. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav pro dějiny umění. Vedoucí diplomové práce Prof. PhDr. Petr Wittlich, CSc.

NOVOTNÁ, A. Gentrifikace: Příklad Prahy – Holešovic? Brno, 2007. Bakalářská diplomová práce Fakulta sociálních studií Katedra sociologie Masarykova univerzita v Brně. Vedoucí diplomové práce PhDr. Aleš Burjanek, Ph.D.

ROTHERMEL, E. Neoliberalismus und die tschechische Neue Rechte. Eine Diskursanalyse neoliberaler Deutungsmuster und Argumentationen in Wahlprogrammen der Parteien der tschechischen Neuen Rechten. Leipzig, 2017. Bachelorarbeit an der Fakultät für Sozialwissenschaften und Philosophie, Institut für Politikwissenschaften der Universität Leipzig. Vedoucí diplomové práce Dr. Koop.

Webové zdroje

AUTOR_INNENKOLLEKTIV WERKSTATT CARE REVOLUTION. (2017) Sorge ins Zentrum einer Alternative zum Kapitalismus. Care revolution [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020]. Dostupný z.

<https://care-revolution.org/wp-content/uploads/2017/08/Care_Utopie_Kollektiv.pdf>

CAMBRIDGE DICTIONARY. Squat. Cambridge University Press [online]. 2014, [cit. 06. 05. 2020]. Dostupný z

<<https://dictionary.cambridge.org/de/worterbuch/englisch/squat> >.

CINEMA ROYAL. (2014) Cinema Royal 16 – *Rothschildové se vrací do Ostravy* [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020]. Dostupný z

<<http://www.cinemaroyal.cz/cr16.php> >.

KLINIKA. O nás. Klinikaí [online]. [cit. 06. 05. 2020]. Dostupný z

<<https://klinika.451.cz/o-nas/>>.

KRUTÝ KRTEK. Představení a další projekty. Odsunutí. Krutý krtek [online]. 2019, [cit. 06. 05. 2020]. Dostupný z <<http://www.krutykrtek.cz/odsunuti.html>>.

PROJEKT POMEZÍ Z.S.. Divadelní představení Dům v jabloních. Pomezí [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020]. Dostupný z <<https://vjablonich.pomezi.com/>>.

PROJEKT POMEZÍ Z.S.. Praktické. Pomezí [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020]. Dostupný z <<https://vjablonich.pomezi.com/termíny> >.

WINTERNITZOVA VILA Z.S.. O vile. Winternitzova vila [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020]. Dostupný z <<https://www.loosovavila.cz/story>>.

Články

BĚLIČEK, J., ŠPLÍCHAL, P. (2019) Klausové si chtějí vzít svoji zemi zpět.

Konzervatismus se snaží zachránit sám sebe ultrapravicovou rétorikou a vymezováním se vůči elitám. K těm přitom konzervativci sami patří. *A2LARM.CZ* [online]. 2020, [cit. 05. 05. 2020]. Dostupný z

<<https://a2larm.cz/2019/06/klausove-si-chteji-vzit-svoji-zemi-zpet/>>.

DENÍK.CZ. (2018) Dostaví se Nová Palmovka? Metrostav dal ruce pryč, radnice chce pokračovat. *VLTAVA LABE MEDIA a.s.* [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020].

Dostupný z <https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/dostavi-se-nova-palmovka-metrostav-dal-ruce-pryc-radnice-chce-pokracovat-20181212.html>.

LIDOVKY.CZ. (2013) Squatterům hrozí za obsazení domu v centru Prahy tisíci pokuty. *LIDOVKY.CZ* [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020]. Dostupný z

<https://www.lidovky.cz/domov/squatterum-hrozi-za-obsazeni-domu-v-centru-prahy-tisicove-pokuty.A131115_134429_In_domov_pef>.

SENF, D. (2015) Komu Praha rozprodala své historické centrum? Deník Referendum [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020]. Dostupný z <[https://denikreferendum.cz/clanek/20873-komu-praha-rozprodala-sve-historicke-centrum?](https://denikreferendum.cz/clanek/20873-komu-praha-rozprodala-sve-historicke-centrum?fbclid=IwAR1gPOacX0AhMn0AxyZ8yVYNMwOTMQPIasiKCsFasfqlHFII8tA_jErJ-xw)

>.

VONDRÁČEK, D. (2020) Vyšehrad, památku, kterou nechal majitel rozpadat. Byl by to zlomový krok. ČT24 [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020]. Dostupný z <<https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/3035377-nadrazi-vysehrad-dal-chatra-podle-unesco-jej-zachrani-jen-vyvlastneni>>.

ZABLOUDILOVÁ, T. (2015) Distrikt o restartu Lennonovy zdi, hotelu U Sixtů a pražských baugruppe. Český rozhlas [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020].

Dostupný z <<https://wave.rozhlas.cz/distrikt-o-restartu-lennonovy-zdi-hotelu-u-sixtu-a-prazskych-baugruppe-5219583>>.

ŠPLÍCHAL, P., VRABEC, P.Z. (2019) Fotoreportáž: Nic než fiasko. Brno zůstává pro „národní aktivismus“ zakleté. Už po desáté se podařilo v Brně na prvního máje přechýlit bojovníky za čistou rasu. A2LARM.CZ [online]. 2020, [cit. 05. 05. 2020]. Dostupný z <<https://a2larm.cz/2019/05/fotoreportaz-nic-nez-fiasko-brno-zustava-pro-narodni-aktivismus-zaklete/>>.

Video

BRABEC, J. (2017) Divadlo vzdoru. Česká televize [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020]. Dostupný z <<https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/11301432081-divadlo-vzdoru>>.

DOBŘE RÁNO. (2014) středa, 21. května 2014. Česká televize [online]. 2020, [cit. 06. 05. 2020]. Dostupný z

<<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10435049455-dobre-rano/314292320020043/?video&index=327718#video>>.